



ALAWİ: TÜRK-IRAK İLİŞKİLERİNİ DAHA İLERİ TAŞIMAYA KARARLIYIZ

Hisham Al-Alawi



Dr. Hisham Al-Alawi 1988 yılında Bağdat Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olmuştur. 2001 yılında Kraliyet Tıp Akademisi tarafından düzenlenen Dâhiliye ve Endokrinoloji alanlarındaki özel eğitim programlarını, 2009 yılında Westminster Üniversitesi'nde ise diplomasi çalışmaları alanında yürüttüğü yüksek lisans eğitimini bitirmesinin ardından 2010 yılında da dâhiliye alanındaki doktora eğitimini tamamlamıştır. 2010 yılına kadar geçen süreçte tıp alanında görev yapmıştır. Ocak 2010 itibarıyla Irak Dışişleri Bakanlığı'nda görev yapmaya başlayan Dr. Hisham Al-Alawi, merkezdeki görevinin ardından Nisan 2011 – Kasım 2015 arasında Irak'ın Güney Afrika nezdindeki büyükelçisi olarak görev yapmıştır. Aralık 2015 – Nisan 2016 arasında merkez görevine müteakiben Mayıs 2016 itibarıyla Irak'ın Türkiye nezdindeki büyükelçisi olarak atandığı görevini sürdürmektedir. Büyükelçi Al-Alawi aynı zamanda Irak'ta ve yurtdışında çeşitli komisyonların ve çalışma gruplarının da üyesidir.

Sayın Büyükelçi, öncelikle bu yaz başladığınız görevinizden dolayı sizi tebrik etmek istiyoruz. Mülakat davetimizi kabul etmeniz bizi çok memnun etti. Önceliklerinizin bir kısmının iki ülke arasındaki ilişkileri iyileştirmekten oluştuğunun farkındayız. Bu açıdan DAEŞ'le mücadele gündemdeki temel konulardan biridir. İzninizle, DAEŞ'le mücadele konusunda başlayıp sonra diğer meselelere değinmek istiyoruz. Son birkaç ayda DAEŞ'le mücadelede büyük bir ilerleme kaydedildiğini görüyoruz. Yaklaşan Musul operasyonuna ilişkin tartışmalar devam ediyor. Askeri cephedeki son duruma ilişkin görüşlerinizi bizimle paylaşır mısınız?

Ziyaretiniz ve Irak ve Türkiye arasındaki ilişkilere gösterdiğiniz ilgiden dolayı çok teşekkür ederim. Ayrıca Büyükelçiliğe de hoş geldiniz. Sizinle ve araştırma merkezinizle iyi ilişkiler kurmayı çok isteriz; çünkü bu anlamda işbirliğine ihtiyaç olduğuna inanıyoruz. Sizin de doğru bir şekilde belirttiğiniz gibi, Elhamdülillah, terör örgütü DAEŞ karşısında önemli bir ilerleme kaydettik. En son yaşanan gelişmelerle başlamak gerekirse, bildiğiniz üzere, Musul'un güneyindeki Gay-

yara bölgesini temizledik. Burası önemli bir nokta olmakla birlikte devam edecek operasyonlar için de bir üs işlevi görebilir. Eş-Şarkat bölgesinin temizlenmesi konusunda da önemli bir ilerleme kaydettik ve şimdi Musul'un güneydoğusunda bulunan Havice ilçesinin ele geçirilmesine yönelik çalışmalarda bulunuyoruz. Ninova'da kaydedilen ilerlemenin yanı sıra, Anbar'da bulunan ilçe ve bölgelerin neredeyse tamamını, büyük çoğunluğunu temizlemeyi başardık. Bildiğiniz üzere, Fellüce, öncesinde Ramadi ve son zamanlarda Halidiye ve Anbar'a bağlı diğer ilçelerde elde edilen zaferler bizim için büyük bir başarı anlamına gelirken, terör örgütü DAEŞ ise bu zaferler karısında ağır bir darbe almıştır. Bu Irak ulusal polisi tarafından desteklenen Irak ordusu, yerel polis, halk yığınları ve bölge aşiretlerinin birlikte çalışması ve ortak çabaları ile mümkün olmuştur. Hava kuvvetleri konusunda koalisyon kanadından da belli ölçüde destek gelmiştir. Elde edilen bu başarılar tüm dünyanın dikkatini çekmiştir. Bu olumlu modeller, Musul'un temizlenmesi ve Ninova'nın IŞİD'den tamamen kurtulması için kullanılabilir. Bunun öncesinde, bildiğiniz üzere, Diyala ve Babil'de olduğu gibi, Tikrit ve Selahaddin civarındaki hemen her ilçe ve şehir IŞİD'den temizlenmiştir. Gidişat oldukça olumlu ve ce-

saret verici bir tablo sunmaktadır. Yerel halk tarafından desteklenen güvenlik güçlerimizin bu süreci tamamlayabilmesinden gurur duyuyoruz. İnşallah bu yılsonundan önce Ninova ve Kerkük'teki kalan ilçe ve bölgeleri de temizleyeceğiz.

Art arda düzenlenen operasyonların ardından bu bölgelerdeki durumun idaresi konusunda büyük sorunlarla karşı karşıya olduğumuz aşıkardır. Bu bölgelerdeki ihtiyaçların da tamamen farkındayız. Yerlerinden edilen veya ülkeyi terk etmeye ve Türkiye de dâhil olmak üzere, komşu ülkelere göç etmeye zorlanan halkın geri dönmesi pek çok açıdan kolaylaştırılmalıdır. Evler ve sokaklar mayınlardan temizlenmelidir. Bildiğiniz gibi, DAEŞ sadece evleri ve şehirleri yıkmasıyla değil aynı zamanda insanların yaşamını tehdit edebilecek binlerce mayını geride bırakmasıyla da bilinmektedir. Buna ilaveten, bu ilçe ve bölgeler yeniden inşa edilmeli ve insanların günlük yaşamlarına dönmeleri, altyapı oluşturmaları ve iş imkanı ve hizmetlere erişmeleri konusunda yardımcı olunmalıdır. Bu önemli hedeflerin gerçekleşmesi noktasında bölge içinde ve dışında bulunan dostlarımızdan olabildiğince destek verilmesini umuyoruz.

IŞİD terörünün yıktığı şehirlerin yeniden inşası

konusuna odaklanırsak, bu konuda uluslararası topluluktan ne tür yardım belediğinizi belirtebilir misiniz?

Öncelikle güvenlik sorunlarına değinelim. Geride bırakılan mayınların ve zararlı olabilecek unsurların temizlenmesi konusunda bölgedeki dostlarımızın desteğine ihtiyaç duyuyoruz. İlçe ve şehirlerin yeniden inşası konusunda yardıma ihtiyacımız var. Eğitim, sağlık gibi en çok ihtiyaç duyulan hizmetlerin en kısa sürede normale döndüğünden emin olmamız gerekir. Çevreye de gereken bakımın yapılması gerekir; çünkü yaptıkları bazı şeyler çevreyi etkiledi. Aynı zamanda toplumsal birliğin güçlendirilmesi ve kalıcı barış ve hoşgörünün teşvik edilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Aşırıcılık ve terörle mücadelede sadece askeri yöntemlere başvurmanın yeterli olmadığı bilinmektedir. Kültürel ve dini faktörlerin yanı sıra, bu fenomene katkıda bulunan siyasi ve sosyoekonomik faktörlere de değinilmelidir. İnsanların yaşadıkları yerlere geri dönmeleri ve barış içinde yaşamalarına yardım etmek için tüm bu alanlarda çalışmalar yürütüyoruz. Aynı zamanda genç nesillerimizin gelecekte bu tür ideolojilere maruz kalma riskini azaltmaya çalışıyoruz.

Aşırıcılık ve terörle mücadelede sadece askeri yöntemlere başvurmanın yeterli olmadığı bilinmektedir.



**Toplumsal birliğe de-
ğindiniz. Maalesef, terör-
den dolayı, mezhepsel po-
litikalar güç kazandı ve
daha çok su yüzüne çıktı.
Bu da toplumsal birliği
olumsuz etkilemektedir.
Madalyonun diğer yüzünde
ise durumdan etkilenen
Hıristiyan gruplar gibi
gayrimüslim azınlıklar var.
Pek çok topluluk dağılmış
durumdadır.**

Bildiğiniz gibi, DAEŞ ge-
rek Irak ve Suriye’de, gerekse
bölgenin diğer kısımlarında
sadece gayrimüslimleri değil
Müslümanları da hedef al-
mıştır. Maalesef mağdurların
çoğunluğu Müslümanlardan
oluşmaktadır. Örneğin, Mu-
sul örneğine bakacak olursak,
kendi ideolojilerini benimse-
meyen ve biat etmeyen pek
çok âlim ve vaiz öldürül-

müştür. Onların uygulamala-
rından memnun olmayan
aktivist, avukat ve doktorlar
da öldürülmüştür. Bildiğiniz
üzere, Müslüman olsun olma-
sın, insanlara işkence ettiler ve
kadınlara tacizde bulundular.
Ve görebileceğiniz en acımasız
şekilde mezhepçilik ve aşırı-
lık uygulamalarına başvurdu-
lar. Bu uygulamaların İslam
ve normal Müslümanlar ta-
rafından kabul görmediğinin
altını çizmek gerekir. Ayrıca,
bahsettiğim gibi, gelecek ne-
sillerin bu ideolojilerden ve
uygulamalardan etkilenme-
mesini sağlamak için yapısal
sebepler üzerinde durmak
önemlidir.

**DAEŞ’in yayılmasının
neden olduğu bir diğer so-
run ise Irak’taki tartışmalı
bölgelerdir. Bu zaten çözüm**

bekleyen sorunlardan biriydi. 2014 yılından bu yana yaşanan yeni gelişmelerden dolayı bu özellikle Kerkük gibi bazı tartışmalı bölgelerde peşmergenin kontrolü ele geçirmesi ile yeni bir boyut kazanmıştır. Kerkük meselesine ilişkin görüşlerinizi veya Bağdat'ın görüşlerini bizimle paylaşabilir misiniz? Gelecek aylarda, özellikle de DAEŞ sonrası dönemde nasıl gelişme gösterecek?

Genel bir kaide olarak; tartışmalı bölgelerden bahsedildiğinde güce başvurarak ülke istikrarı ve uzun vadeli barışçı çözümler bulamazsınız. Bu sadece Irak'ta böyle değil, bunu diğer ülkelerdeki örneklerle bakarak da öğrenebiliriz. Müzakere, uzlaşma ve anlaşmalar yoluyla tatminkar bir sonuca ulaşmak için ortaklarınızla çalışmanız gerekmektedir. Sahada gerçekçi davranmanın yardımcı olacağını düşünmüyoruz. Bu şekilde devam etmeyecek ve gerek Kerkük olsun gerekse Ninova ve Diyala olsun sorunları daha da kötüleştirecektir. Bu hususlara ilişkin üzerinde durulması gereken yasal bir çerçeve vardır. Bildiğiniz gibi, Irak anayasası ve ilgili kanunlar bu sorunlara değinmek için uygulamaya dayalı adımları belirlemiştir. Güç kullanarak belirli sorunları çözmeye çalışmak ve diğer vilayetlerdeki diğer sorunları çözümsüz bırakmak doğru değildir.

Genel bir kaide olarak; tartışmalı bölgelerden bahsedildiğinde güce başvurarak ülke istikrarı ve uzun vadeli barışçı çözümler bulamazsınız. Bu sadece Irak'ta böyle değil, bunu diğer ülkelerdeki örneklerle bakarak da öğrenebiliriz. Müzakere, uzlaşma ve anlaşmalar yoluyla tatminkar bir sonuca ulaşmak için ortaklarınızla çalışmanız gerekmektedir. Sahada gerçekçi davranmanın yardımcı olacağını düşünmüyoruz. Bu şekilde devam etmeyecek ve gerek Kerkük olsun gerekse Ninova ve Diyala olsun sorunları daha da kötüleştirecektir. Bu hususlara ilişkin üzerinde durulması gereken yasal bir çerçeve vardır. Bildiğiniz gibi, Irak anayasası ve ilgili kanunlar bu sorunlara değinmek için uygulamaya dayalı adımları belirlemiştir. Güç kullanarak belirli sorunları çözmeye çalışmak ve diğer vilayetlerdeki diğer sorunları çözümsüz bırakmak doğru değildir. Son birkaç yılın uygulamalarını kesinlikle onaylamıyoruz. Bu uygulamalar meseleleri daha karışık bir hale getirmiştir. Birlikte oturup bu konuları tartışmamız ve anayasada ve ilgili kanunlarda belirlenen yasal çerçeveleri kullanmamız gerektiğine inanıyoruz. DAEŞ başlangıçta Irak'taki bazı vilayetlerin kontrolünü ele geçirmiş, kendisini Irak toplumunun belli unsurlarını desteklemeye geliyormuş gibi yansıtmıştır. Bugün, Irak'ta iki yılı aşkın süredir devam eden hakimiyetinin ardından, böyle bir durumun söz konusu olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu şehirleri kontrol etmek ve toplum ve topluluklara hükmetmek istiyorlardı. Bu bölgelerde yaşayan insanların haklarını suistimal ettiler. İnsanlar neden olunan yıkımı, mezhepçilik ve aşırıcılık propagandasını ve eğer uygulamalarına devam edebilselerdi topluluklar ve genç nesil üzerinde sahip olabilecekleri etkiyi kendileri gördü.

Hepimiz farklılıklara saygı gösterme, ortaklarımızla uygun müzakere fırsatlarını değerlendirme, bu sorunları uygun yasal çerçeve içinde ele alma sorumluluğu altındayız. Karşılıklı olarak kabul edilebilecek bir anlaşmaya varabileceğimize eminim. Nihayetinde, farklı bölgelerdeki farklılıklara bakıldığında, Irak anayasasının Irak toprak

DAEŞ gerek Irak ve Suriye'de, gerekse bölgenin diğer kısımlarında sadece gayrimüslimleri değil Müslümanları da hedef almıştır.

bütünlüğü ve birliğine saygı duyulması gerektiğini belirttiği konusunda hepimizin hemfikir olması gerektiğine inanıyorum. Bu farklılıklara değinmek için yasal çerçeveler kullanmamız gerekir. İyi yönetim uygulamalarını benimseyecek sorumlu kurumlar ile birlikte daha sağlam ve istikrarlı bir demokrasi inşa etmek için birlikte çalışmamız gerekir. Bu Irak'ta sahip olduğumuz tüm kaynakların insanların yararına kullanılması ve sürdürülebilir kalkınmanın ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

Türkiye'nin de hassasiyetle yaklaştığı bir diğer husus ise Irak'taki Türkmenlerin durumudur. Türkmen gruplar da DA-EŞ terör eylemlerinden etkilenmiş ve buldukları topraklardan çıkarılmıştır. Bazıları Türkiye'de, bazıları Irak'ın farklı bölgelerindedir. Bazıları güneye gitmiştir, bazıları ise IKBY'de bulunmaktadır. Birliğin sağlandığı bir Irak'ta Türkmenlerin geleceğine ilişkin ne söyleyebilirsiniz?

Bildiğiniz gibi, Irak'taki Türkmenler önemli bir etnik unsur teşkil etmektedir. Irak'taki üçüncü en büyük etnik unsur olup, Musul, Tel Afar, Kerkük, Bağdat gibi belli şehirlerde ve diğer şehirlerde önemli bir varlık göster-

mektedir. Irak vatandaşlarını nasıl görüyorsak Türkmenleri de öyle görüyoruz. Hepsi aynı haklara sahip olarak, ülkenin inşasına katkı sağlama-ları gerekir. Seçimlere katılabiliyorlar. Bildiğiniz üzere, Irak parlamentosunda kendi temsilcileri var. Vilayet meclisleri ve yerel hükümetlerin yanı sıra, ulusal hükümette ve bakanlıklarda da kendi temsilcileri bulunmaktadır. Yakın zamanda kabinede bakanlarının bulunmasına ilişkin yaşanan soruna yönelik tartışmalar yaşandı. Bunun meşru bir beklenti olduğunu düşünüyorum ve bu soruna çözüm getirebilmek adına ilgili parti ve bloklarda olduğu gibi parlamentoda da temsilcilerinin olması gerektiğine inanıyorum. Parlamentodaki parti ve bloklarla çalışarak bu beklenti karşılanabilir.

Destekleyici konuşmanız için teşekkür ederiz. Irak Kürdistan Bölgesel Yönetiminin bağımsızlık çağrısı ve zaman zaman yapılan tartışmalara ilişkin ne söylersiniz? Bağdat ve Erbil arasındaki ilişkilerin geleceğine yönelik ne bekleyebiliriz?

Kürdistan bölgesinin bağımsızlığı konusuna gelindiğinde, bildiğiniz üzere, bölgedeki taraflar ve yerel halk arasında bir fikir birliği bulunmamaktadır. Bazıları bu

doğrultuda harekete geçme zamanının geldiğine inanırken diğerleri aynı görüşte değildir. Mevcut durum bu doğrultuda harekete geçme zamanının geldiğine inananların haklı olduğunu göstermektedir. Şu anda, bildiğiniz üzere, siyasi farklılıklar, siyasi ortam, daha şeffaf ve sağlam kurumlara duyulan ihtiyaç ve iyi yönetim, kamu kaynaklarının daha iyi kullanılması gibi büyük sorunlarla karşılaşıyorlar. Kürdistan bölgesinin ve Irak'taki bazı bölgelerin karşılaştığı ve hala devam eden güvenlik sorunları mevcuttur. Şu anda karşılaştıkları ekonomik zorluklar da vardır. Petrol fiyatlarında son zamanlarda görülen düşüş ve artan savunma giderleri bölgenin henüz tamamen bağımsızlığa hazır olmadığını göstermektedir. Bazı siyasetçiler bu konuda konuşmalar yapmıştır. Şahsen, bu görüş anayasanın ilgili maddelerine dayanarak belirtilmektedir. Irak'ta adem-i merkezîyetçi bir sistemin olması gerektiğini düşünüyorum. Anayasa Irak'ın toprak bütünlüğünü korumak için Irak vatandaşlarının birlikte çalışılması gerekliliğini savunmaktadır. Kilit kurumlarımızın daha iyi işlediği sağlam, demokratik bir sistem geliştirmek için birlikte çalışmamız gerekir. Yolsuzlukla mücadele ettiğimizden ve kurumlarımızın uygun kamu kaynaklarını etkin bir şekilde kullandığından emin olmamız gerekir. Bu

Kürdistan'a özgü bir durum değil. Irak'taki tüm bölgelerde bu gelişmeler görülmelidir. Tüm Irak vatandaşları bu büyük amaçları yerine getirmek istemektedir. Bildiğiniz gibi, diğer ülkelerdeki tecrübelerle bakıldığında, bu sosyal, siyasi ve ekonomik kalkınmayı gerçekleştirmek için zamana ihtiyacımız olduğu görülmektedir. Hesap verebilir ve etkin kurumları olan sağlam bir demokrasi inşa etmek için yıllar değil on yıllar alacak kadar uzun çalışma yapılması gerekmektedir.

Bildiğiniz gibi, bu süreci son on üç yılda başlattık. İşgal altındayken, işgalle birlikte hataların yapıldığı, terörün hakim olduğu, günümüzdeyse IŞİD tehdidinin bulunduğu ve petrol fiyatlarının düştüğü böylesine zorlu bir ortamda demokratik geçiş sürecini yaşadık. Bizim yaşadığımız gibi zorlu bir ortamda çalıştığınızda, eski rejimin anlamsız savaşlara ve ekonomik yaptırımlara neden olduğu yanlış politikalarından sonra bizlere kalan bu mirası düşünecek olursanız önemli hedeflere ulaşmak için sabırlı olmamız, çok çalışmamız ve insanları birlikte çalışmaya teşvik etmemiz gerektiğini fark etmeniz uzun sürmeyecektir. Birlikte çalışmak, demokratik kurumlarımızı sağlamlaştırmak ve etkinleştirmek, farklılıklarımıza diyalog ve müzakerelerle değinmek ve bu meselelere

*Tartışmalı
bölgelerden
bahsedildiğinde
güce başvurarak
ülke istikrarı
ve uzun vadeli
barışçı çözümler
bulamazsınız.*

değirmek için uygun anayasal ve yasal çerçeveleri kullanmak diğer bölgelerde olduğu gibi, Kürdistan bölgesindeki kardeşlerimizin de menfaatine olacaktır.

Petrol fiyatlarından bahsettiniz. Bu aynı zamanda Irak'ın ekonomik yapısını da bütünüyle etkiliyor. Ayrıca bu anlaşmazlık ortamında, düşen petrol fiyatlarına ek olarak petrol üretimi ve sevkiyatının alt yapısı da zarar görmektedir. Petrolün Irak ekonomisine katkısı konusunda beklentileriniz ve çalışmalarınız nelerdir? Petrol üretimi ve ihracından elde edilen gelirleri artırmak için özel olarak ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?

Irak'taki en önemli sektör enerji sektörüdür. Dış gelirlerimizin neredeyse %90'ını petrol ihraç ederek karşılıyoruz. Şu anda Irak, Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC)'ne üye ülkeler arasında ikinci sırada yer almaktadır. Petrol rezervlerimizin 170 milyar varilin üzerinde olduğu bilinmektedir. İspatlanmış petrol rezervleri yönünden Irak dördüncü sıradadır. Başlatmış olduğumuz yeni petrol arama çalışmaları sayesinde mevcut durumun değişmesi de mümkün. Geçtiğimiz yıllarda petrol/doğalgaz endüstrisini geliştirmek

için birçok çalışma yaptık. 2009'dan bu yana petrol üretimimiz günlük 2 milyon varilden azken neredeyse 4 milyon varile yükseldi. Üretimin çoğunu güneydeki petrol yataklarından temin ediyoruz. Mevcut rakamlara göre, kabaca, üretimin %80'i güneyden %20'si ise kuzeyden karşılanmaktadır. Güneyden günde ortalama 3,5 milyon varil civarı ihraç etmeye devam ediyoruz. Kerkük ve Kürdistan bölgesinden ise tahminen 5-6 yüz bin varil civarında ihraç edilmektedir.

Bildiğiniz üzere Kerkük ve Kürdistan bölgesindeki topraklardan ortalama 5 yüz bin varillik petrol sevkiyatı yapılması hususunda Irak hükümeti ve Kürdistan Bölgesel Yönetimi arasında bir anlaşma imzalanmıştı. Bu anlaşma çok olumlu bir gelişme olarak görülmüştü ve Irak hükümeti anlaşmayı sürdürmekte istekliydi. Maalessif, Kürdistan Bölgesel Yönetimi anlaşmada belirtilen miktarda petrolü vermekten vazgeçti. Bu sebeple özellikle Kerkük'ten ihraç edilen petrolde aksaklıklar yaşandı. Geçtiğimiz 8 aydır Kürdistan Bölgesel Yönetimi Irak hükümetinden bağımsız olarak, Ceyhan boru hattından petrol ihraç etmektedir. Bu meselenin çözülmesini umuyoruz. Şuanda, meseleyi ele almak üzere görüşmeler, müzakereler yapılmaktadır.

Gelecekteki çalışmalarımıza gelince, haliyle, petrol üretim oranımızı ve ihraç kapasitemizi artırma projelerimizi devam ettirmeyi planlıyoruz. Irak'ın üretim oranını günde 5 milyon varil üzerinde artırabileceğini, günlük maksimum üretimi de 4 milyon varilden 9 milyona çıkarabileceğini tahmin ediyoruz. Petrol fiyatlarındaki düşüş ve IŞİD'e karşı savaşta savunmaya yapılan harcamaların artması haliyle planlarımızı uygulamamızı olumsuz etkiledi. Petrol fiyatlarının ne zaman normale döneceğini tahmin etmemiz oldukça zor. Mevcut fiyatların üreticiler ve dünya geneli için uygun olmadığını düşünüyoruz. Gelecekte fiyatların artmasını umuyoruz. Varil başı 70 ABD dolarının makul olduğunu düşünüyoruz. Bu rakam yeniden yapılandırma planımıza devam etme konusunda ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetecektir. Hedeflerimize ne kadar sürede ulaşırız bilmiyorum. Gelecek yıl petrol fiyatlarının önemli oranda artmasını ümit ediyoruz. Petrol yataklarımızı geliştirme projelerimizi uygulamaya devam edecek, Irak'taki doğalgaz endüstrisini geliştirmek için de daha fazla yatırım yapmaya çalışacağız.

Irak'ta doğalgaz üretim oranı giderek artmaktadır. Şu anda ülkenin ihtiyacı olandan biraz daha fazlasını üretiyoruz. Irak daha fazlasını ürete-

bilmek için büyük potansiyele sahip. Irak'ın bazı bölgeleri ile Kürdistan Bölgesi'nde başarılı işler yapan uluslararası şirketlere sözleşmeler gönderilmiştir.

Doğalgaz alanında Türkiye'yle de işbirliği yapmak mümkündür. Enerji sektörümüzü geliştirmek için yatırım anlamında Türk şirket ve kuruluşların ilgisini çekme konusunda hevesliyiz. Ayrıca Türkiye'nin petrol ve doğalgaz ihtiyacının bir kısmını temin etme konusunda da istekliyiz. Bu her iki ülke için de kazançlı olacaktır. Söylediğim gibi ihraç kapasitemizi artırmaya ihtiyacımız var. Diğer bir seçenek ise Ceyhan boru hattının kapasitesini arttırmak olacaktır. Rafineri, stratejik stok kapasitesi ve petrokimya tesisleri gibi konularda her iki ülkenin de ortak projelerde yer alma ihtimali söz konusudur. Bu da her iki ülkenin yararına olacaktır. Irak'ın Ankara Büyükelçisi olarak görev yapacağım süre zarfında, Türkiye'nin Irak enerji sektörüne yatırımlarını, Türkiye'nin Irak'tan aldığı petrol ve doğalgaz miktarını ve Ceyhan boru hattının kapasitesini artırma gibi konularda ilerleme kaydetmeyi umuyorum.

İkili ilişkilerden söz açılmışken, kritik bir konjunktürde göreve geldiniz. Türkiye-Irak ilişkilerini siyasi, ekonomik ve

Bildiğiniz gibi, Irak'taki Türkmenler önemli bir etnik unsuru teşkil etmektedir.



sosyokültürel alanlarda geliştirmek için ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?

Türkiye-İrak ilişkileri, Irak açısından oldukça önemli. Türkiye ile ilişkilerimizin siyasi, ekonomik, eğitim, kültürel, güvenlik gibi farklı boyutları var. Ayrıca Türkiye’de 40’a yakın ilde yaşayan birçok Iraklı var. Tüm bu etkenler, hedeflerimize ulaşabilmemiz için ulusal ve yerel düzeydeki muhataplarımıza ilaveten özel sektörle birlikte çalışmayı daha da önemli kılıyor. İkili ilişkilerde kaydedilen ilerlemeyi göstermeleri itibariyle, rakamlara dikkatli bakmak gerekmektedir. 2003-2004 yıllarında Irak ve Türkiye arasındaki ticaret hacmi 950 milyon ABD doları değerindeydi. 2013 yılında ise bu rakam 13 milyar ABD

dolarına ulaştı. Yaklaşık 14 katlık bir artış söz konusudur ki bu da son derece önemlidir. Bölge ülkeleri veya diğer ülkelerle ticaretle benzer bir artış olmamıştır. Irak’ta yüzlerce Türk kuruluşu maliyeti 20 milyar ABD dolarını bulan projeler yürütmektedir. Buradan da özellikle ekonomi alanında Türkiye ve Irak arasındaki ilişkilerde olumlu gelişmeler kaydedildiğini görülebiliyoruz.

Bildiğiniz gibi, iki ülke arasındaki ticaretle ciddi bir düşüş yaşanması ile ilintili olarak ilişkilerimizde de son iki yıldır bir yavaşlama söz konusudur. Geçen yılın güncel rakamlarına göre ticaret hacmi 10 milyar dolara düşmüştür. Yine de yüksek bir rakam ve Irak Türkiye’nin en büyük ticaret ortaklarından biri olmaya devam ediyor.

Bu rakamın düşmesinin nedenlerini ele almak için birlikte çalışmalıyız. Türk askerlerinin Kuzey Irak'ta özellikle Musul yakınlarındaki varlığı gibi her iki ülkenin hükümetleri arasında gerginliğe sebep olan etmenler üzerinde durulabilir. Suriye'deki savaş konusunda da görüş ayrılıkları var. Ayrıca her iki ülke, PKK ve IŞİD'in neden olduğu terör faaliyetlerine karşı, güvenlik konusunda en üst seviyede işbirliği içinde olmalıdır. Elbette bu meselelerin üzerinde durulmalıdır ve iki hükümet de bunu yapmaktadır. Bu sorunları daha yapıcı bir ortamda çözmek ve diğer konularda da ilerleme kaydedebilmek için mutlaka daha fazla gayret göstermeliyiz. Ekonomik ve ticari ilişkiler ve ticareti iyileştirme konusunda ise sadece merkezi yönetim birimleri ile değil, yerel yönetim birimleri, illerdeki kurumlar ve özel sektörle de çalışmamız gerektiğine inanıyorum. Bu bağlamda, geçtiğimiz 3 buçuk aydır diğer illerle de irtibat halindeyim. Şu ana kadar Gaziantep, Adana, Mersin, Kilis, İstanbul, Yalova, Sakarya ve yakın zamanda da İzmir olmak üzere 8 ili ziyaret ettik. Yerel yönetim, özel sektör ile ticaret ve sanayi odalarıyla yakın ilişkiler kurmaya gayret edeceğiz.

Hâlihazırda iş görüşmeleri, ticaret ve yatırım toplantıları düzenlemek amacıyla meslektaşlarımızla çalışmalar

yürütüyoruz. Toplantılardan biri Ekim ayının ikinci yarısında Gaziantep'te yapılacak. İstanbul ve İzmir'de de benzer hazırlıklar yapıyoruz. Antalya gibi önemli illerde de bu tarz toplantılar düzenlemeliyiz. Önceden imzalamış olduğumuz anlaşmaları uygulamamız için birlikte hareket etmeliyiz. Bir sonraki Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'ne zemin hazırlamak için yakın mesai içinde olmalıyız. Sadece ilgili bakan ve bakanlıklar değil, özel sektör de her iki ülke için de önemli olan sektörlerden katılımcılarla temsil edilmelidir. İki ülke arasında eğitim ve kültür alanındaki ilişkileri geliştirmeye, buna ek olarak terörle mücadele ve güvenlik tehditlerini azaltma konusunda en üst seviyede işbirliği içinde olmaya devam edeceğiz. Hem son zamanlarda gerginliğe neden olan olaylara çözüm getireceğimize hem de ticaret hacmimizi artırma hedeflerimize ulaşmak için uygun ortamı yaratacağımıza inanıyorum. Bunu başarırız, ticaret hacmimizi yılda 13 milyar dolara çıkarmakla kalmayacağız, bu rakamı daha da artıracacağız; böylece Irak'ın, Almanya'dan sonra, Türkiye'nin en büyük ticaret ortaklarından biri haline gelmesi muhtemel olacaktır.

Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nden bah-

Kürdistan bölgesinin bağımsızlığı konusuna geldiğinde, bildiğiniz üzere, bölgedeki taraflar ve yerel halk arasında bir fikir birliği bulunmamaktadır.

settiniz. Bu Konsey ikili ilişkileri stratejik bir vizyonla yürütmek için faydalı bir platform olmuştur. Bir sonraki toplantının ne zaman yapılması bekleniyor? Toplantının gündeminde öne çıkan başlıklar nelerdir?

Bildiğiniz gibi, Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi 2009 yılında kurulmuştur. Geçtiğimiz yıllarda, biri Bağdat'ta diğeri de Ankara olmak üzere iki toplantı yapıldı. Son toplantı Aralık 2014'te yapılmıştır. Bir sonraki toplantının bu yılın sonuna doğru veya gelecek yılın başında, Bağdat'ta yapılması planlanıyor. Bu anlamda hazırlıklar yapmaya başladık. Belirttiğim gibi, gerginliğe sebep olan konulara çözüm getirebilmemiz için olumlu ilerleme kaydetmemiz gerekiyor. Ayrıca üçüncü toplantının uygun bir zamanda yapılabilmesi ve toplantıdan mümkün olan en iyi sonuçları alabilmemiz için ülke ve il düzeyindeki kuruluşları ve özel sektörü devreye sokmamız gerekmektedir. Bu sayede siyaset, güvenlik, ekonomi, ticaret, eğitim ve kültür gibi çeşitli alanlardaki ilişkilerimizi geliştirmek için çalışmalarımızı hızlandırabiliriz.

Bazı illeri ziyaret ettiğinizi söylediniz. Sanırım bu ziyaretlerinizle Irak vatan-

daşlarının durumlarını yakından takip ediyorsunuz. Türkiye'de çeşitli illerde yaşayan birçok Irak vatan-dışı var. Onlarla temasa geçmek, onların yaşam koşullarını iyileştirmek ve iki ülke arasında daha yapıcı bir bağ oluşturmalarını sağlamak için ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?

Mayıs ayı sonunda Ankara'ya geldiğimden beri Türkiye'de yaşayan Iraklılar ile temasa geçmek hem benim hem de Elçiliğimizin öncelikleri arasındadır. Çok sayıda Iraklı var; en güvenilir rakamlara göre 41 ile dağılmış 300 binden fazla Iraklı Türkiye'de yaşıyor. Hâlihazırda Türkiye'de yaşayan 3 grup Iraklı var. Birinci grupta uzun yıllar önce Türkiye'ye gelmiş ve yerleşmiş olan Iraklılar var. Bu grup Irak'ta bulunan farklı mesleklerden insanları temsil ediyor. Aralarında doktorlar, akademisyenler, işadamları var. İkinci grupta ise Türkiye'ye son on yıl içinde gelen Iraklılar var. Bu grupta da çoğunluğu Türkiye'ye yerleşmiş, mal-mülk sahibi, iş sahibi insanlar var. Çalışıyorlar, kendilerini geçindiriyorlar ve Türkiye'de yapabildikleri işler için mutlu gibi gözüküyorlar. Üçüncü grup ise aralarındaki en geniş ve temasa geçip yardım edilmesi en zor olan grup. Çoğu IŞİD'in özellikle Ninovah, Salahaddin ve Al-Anbar gi-

bi illere yayılmasından sonra Türkiye'ye geldi. Hâlihazırda Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne sığınma talebinde bulunan 140 bin Iraklı var. Bu rakama göre Türkiye'de yaşayan Iraklıların yarısı evlerini terk etmek zorunda kalan sığınmacılardır. Hepsisi korunmasız; hiçbiri çalışmıyor. Çocuklarını okula gönderme konusunda sıkıntı yaşıyorlar. Ayrıca kaynak yetersizliği yüzünden kabul edilebilir düzeyde sağlık hizmeti alma konusunda da zorlanıyorlar.

Bu yüzden, bu kişilerle gerektiği gibi ilgilenilebilmek için bu illeri ziyaret ediyoruz. Gittiğimiz her yerde vali ve belediye başkanlarıyla görüşüyor, ticaret odalarını ve üniversiteleri ziyaret ediyor; bunun yanında Irak vatandaşlarını davet ettiğimiz özel toplantılar da yapıyoruz. Bazen bu illerde bulunan Irak özel okullarını ziyaret ediyoruz. Bu ziyaretler sayesinde göç durumu, çocukların okula gönderilmesi, sağlık hizmetleri veya çalışamayanların ne gibi sorunlarla karşılaştıklarını görmüş oluyoruz. Tüm bu sorunları Elçilik olarak tek başımıza çözmemiz mümkün değildir. Sorunların bazıları için Irak'taki ilgili bakanlık ve kurumlarla birlikte hareket etmemiz gerekecektir. Bu sorunların birçoğu Türkiye'deki ilgili kurumları da ilgilendiriyor. Bu yüzden Milli Eğitim Bakanlığı gibi ilgili bakan-

lıkları ziyaret ediyor, ayrıca İçişleri Bakanlığı'ndan da randevu almaya çalışıyoruz. Türkiye'de yaşayan Iraklıların sorunlarına çözüm getirebilmek için ilgili ortakların bir araya gelmesi gerekmektedir.

Bir diğer önemli husus ise, Türkiye'de yaşayan Iraklıların sahip olduğu bilgi ve birikimden faydalanmaktır. Bu gruplar içinde doktorların, hemşirelerin, öğretmenlerin, öğretim üyelerinin, işadamlarının, hukukçuların ve hatta emekli diplomatların da olduğunu biliyoruz. Bu insanların bir araya gelmelerini; kendi topluluklarını, konseylerini, derneklerini kurmalarını, ilgili bakanlıklarla iletişime geçmelerini ve birbirlerine yardım etmelerini sağlamalıyız. Böylece hedeflerimizi gerçekleştirmeye bir adım daha yaklaşacağız. Bu konu önceliğimiz olmaya devam edecektir. Son 2-3 ayda elde ettiğimiz sonuçlar oldukça olumluydu. Gruplar içindeki algıyı, Irak Hükümeti'nin ve Büyükelçiliği'nin Iraklı gençlerle temasa geçmek, onlarla görüşmek, onların başarılarını ve karşılaştıkları zorlukları dinlemek istediği yönünde değiştirmeyi başardık. Bu zorluklara çözüm bulabilmek için Türk yetkililerle, Irak'taki ilgili bakanlık ve kurumlarla birlikte çalışıyoruz. Hem Türkiye'deki hem de Irak'taki kurumları harekete geçirerek ve Türkiye'de yaşayan Irak halkını kendileri için bir şey yapmaya

Dış gelirlerimizin neredeyse %90'ını petrol ihraç ederek karşılıyoruz.

teşvik ederek, hedeflerimize ulaşacağımıza inanıyorum. Bu sayede Türkiye’de yaşayan Iraklılar da daha iyi koşullarda yaşayabilecektir.

Irak’a geri dönmesi gerekenlere ya da geri dönmek isteyenlere yardım etmeye de devam edeceğiz. Bunun için Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği, Türk ve Iraklı yetkililerle iletişim halindeyiz. Geçen hafta, çoğunluğu ailelerden oluşan, gönüllü olarak geri dönmek istediklerini belirten ve yardım isteyen 240 vatandaşımıza Irak Hava Yolları ara-

cılığıyla bir uçuş ayarladık. Bu durum çok olumlu karşılandı. Geri dönenlerden birçoğu evlerine döndükleri için çok mutlu olduklarını ifade ettiler. Şu anda da geri dönmek isteyen birçok Iraklı var. İleride başka uçuşlar ayarlayabilmek için Göç ve Göçmenler Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı ve Irak Hava Yollarıyla çalışıyoruz. Çalışmalarımızı sürdürmeye de devam edeceğiz.

Sayın Büyükelçi, vakit ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.

ORSAM, Ortadoğu konusunda faaliyet gösteren tarafsız bir düşünce kuruluşudur. ORSAM Ortadoğu ile ilgili bilgi kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve bölge uzmanlarının düşüncelerini Türk akademik ve siyasi çevrelerine doğrudan yansıtılabilmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ORSAM, Ortadoğu ülkelerindeki devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak, yerel perspektiflerin güçlü yayın yelpazesıyla gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır. ORSAM yayın yelpazesi içinde kitap, rapor, bülten, politika notu, konferans tutanağı ve ORSAM dergileri *Ortadoğu Analiz* ve *Ortadoğu Etütleri* bulunmaktadır.

©Bu metnin içeriğinin telif hakları ORSAM’a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir. ORSAM’ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.



ORSAM

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM)

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara

Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48

www.orsam.org.tr